СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

РІК XLVIII. Ч. 304. Джерзі Ситі, Н. Дж., вівторок, 31-го грудня 1940. No. 304. Jersey City, N. J., Tuesday, December 31, 1940. VOL. XLVIII.

ТРИ ЦЕНТИ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ. ПЯТЬ ЦЕНТІВ ЗА ГРАНИЦЕЮ ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ АМЕРИКИ. Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016. 4-0807. THREE CENTS IN THE UNITED STATES OF AMERICA. FIVE CENTS ELSEWHERE.

СВЯТОЧНИЙ КОНЦЕРТ У ЧЕСТЬ АНДРІЯ ШЕПТИЦЬКОГО

НЮ ЙОРК. — Заходами української католицької дієцезії і ювилейного комітету відбувся минулої неділі в „Тавн Гол". Ню Йорк, величавий святочний концерт в честь митрополита Андрія Шептицького з нагоди його 75-літних уродин. Простора гаďля була завчасу виповнена людьми. Приявних було поверх дві тисячі, в тім чимало не лиш нюйорчан, але також з інших місцевостей.

Перша частина.

Концерт розпочав хор зложений з понад 300 співаків, всі в українських строях, під орудою О. Кошиця. Вид такої маси хористів і хористок, одягнених в чудові українські строї, не є чужим для української публики. А все таки кожний раз цей вид викликує приємне почуття в серці кожного, що походить з української нації та навіває його гордощами.

Здається, що цей раз хор співав навіть краще ніж попередніх разів. Це були справжні людські органи, зачаровані своїм диригентом, які відповідали на кожний його рух, потяг руки, чи найменше кивнення пальця. Голоси були зрівноважені і вповні здисципліновані. Хор, як першу точку, відспівав могутній американський гимн „Стар Спенглед Беннер". Далі виконав такі твори: „Велія Слава Єго спасеніем Твоїм", фінал III-го концерту на Псалом 20-тий, Д. Бортнянського; „Благослови душе моя Господа" (предначательний Псалом), К. Стеценка; „Покаянія двері отверзи ми", А. Веделя; „Да ісполняться уста наша", підкарпатський напів, О. Кошиця; „Господи возвах Тебі", гл. 8, напів Киево-печерської Лаври 16 ст., О. Кошиця. Перший виступ хору складався виключно з церковно-музичних творів.

Степан Ярема з Ню Йорку, асемблимен до нюйорської леґіслятури, виголосив в англійській мові вступне слово, в якім змалював митрополита А. Шептицького як великого гуманіста, церковного провідника і народнього борця за права свого народу. Бесідник закликав приявних вшанувати митрополита в той спосіб, що сповняти ті ідеї, які він голосив і далі голосить.

Роман Придаткевич, відомий нюйорський скрипак, виконав при дискретнім акомпаніяменті панни Віри Стеткевич тяжку музичну річ — першу частину концерту Ді-мейджор, П. Чайковського. Гра стояла на високім рівні скрипацької техніки. Публика змусила артиста виконати ще як наддаток прелюдію до Канту з Камінки Струмілової „Да ісполнится небо і земля", укладу самого скрипака.

Друга частина.

В другій частині пані Марія Сокіл, при знаменитім акомпаніяменті композитора А. Рудницького, відспівала зо справжнім мистецтвом такі арії: Речитатив і арія з ораторії „Блудний син", К. Дебісі; „Алилуя" з опери „Лє Сід", И Масене; Почаївський Кант Матері Божій, співаний перший раз, А. Рудницького і арію з опери „Довбуша", А Рудницького. Спів пані Сокіл захоплював слухачів і вони домагались частих наддатків.

Святочну промову виголосив д-р Л. Мишуга. Бесідник сказав, що за нашої памяти не було такої української людини, яку за життя так вшанувалаб українська суспільність, як вшановує Митрополита А. Шептицького. Та суспільність неначе відчула, що в особі Митрополита має не лиш глибокого і розумного провідника, але також великого ідеаліста, великого любителя свого народу, для якого він сам впродовж цілого життя приносив і найбільші жертви. Бесідник згадав коротко за ті заслуги, які приніс Митрополит для свого народу, а також ті терпіння, які він за це витерпів від ріжних чужих влад, та порівнав особу Митрополита, його зболіле і напів спаралізоване тіло і його величного та незломного духа до цілого українського народу і його долі.

Тепер знов виступив Злучений Хор, в якого склад входили хори — „Боян" з Нюарку, нюйорський з церкви св. Юрія, „Боян" з Йонкерс, ім. Лисенка з Джерзі Сити, хор української молоді з Брукліна, „Боян" з Перт Амбой, і „Боян" з Елизабет, що під проводом О. Кошиця відспівав такі пісні: Ой рано, рано, В. Ступницького; А у цього хазяїна, К. Стеценка; Бог предвічний, укладу О. Кошиця, Ой на Йордані, О. Кошиця. Публика кожний виступ О. Кошиця зустрічала великою овацією. Концерт закінчено українським гимном.

Американські газети, між іншим „Н. Й. Таймс", помістили з цього концерту згадки.

РУЗВЕЛТ ЗА ЗБІЛЬШЕНУ ПОМІЧ БРИТАНІЇ. — ГОСТРО ТАВРУЄ ДЕРЖАВИ ОСІ. — ПЕРЕКОНАНИЙ, ЩО ВОНИ ПРОГРАЮТЬ

Президент Рузвелт виголосив минулої неділі вечором радієву промову до американського народу, яку передали чимало інших радієвих стацій світу. В тій промові Рузвелт сказав, що Америка буде ще більше помагати Британії, бо це є в інтересі Америки, щоб виграла Британія. Коли виграє Велика Британія, говорив президент, то чи хто з американців сумнівається, що небезпека від того виплине для Америки? А коли виграють держави осі, то хіба хто сумнівається, що Америка зможе зажити в спокою? В останнім випадку західня півкуля буде постійно жити під дулом револьвера, що матиме вибуховий матеріял економічного, або мілітарного характеру. Тому Америка мусить стати арсеналом для воюючих демократичних країв і буде їх всіма засобами піддержувати в їх війні. Америка стане динамічним невоюючим краєм. Шляхом цеї помочи вона уникне безпосередньої війни. Президент заявив, що на основі останніх достовірних відомостей з Европи виходить, що Велика Британія стоїть дуже добре і що є всі причини думати, що держави осі програють.

Президент згадував також по імені Ірляндію і перестерігав її, що колиб виграла Німеччина, також Ірляндія втратить свою самостійність. Бо годі собі уявити, щоб серед загального поневолення Европи, яке наступить з вигрою держав осі, повну самостійність заховала тільки Ірляндія. Серед цього укладу Ірляндія не може сподіватись якогось спеціяльного трактування.

Відносно внутрішних справ президент говорив, що американський промисл і праця мусять згідливо співпрацювати для виробу воєнних речей і мусять уникати тертя та страйків. Теперішню хвилю президент схарактеризував, як одну з найважніших в американській історії.

ЗАЦІКАВЛЕННЯ ПРОМОВОЮ РУЗВЕЛТА

Промова Рузвелта викликала велике зацікавлення серед американців вже перед тим, як була виголошена. Заряди нюйорських кінотеатрів заявили, що внаслідок цеї промови багато людей не пішло до кіна, а воліли слухати промови президента. „Лабі" кінотеатрів були завалені людьми, що слухали радія. Також виразно можна було бачити, що пів години перед виголошенням промови багато людей почали опускати галю.

МАСИ НІМЕЦЬКОГО ВІЙСЬКА В МАДЯРЩИНІ Й РУМУНІЇ

Звідомлення, які надходять до Білгороду, столиці Югославії, з Будапешту і Букарешту, потверджують вістки, що Німеччина держить під теперішню хвилю в Мадярщині й Румунії до пів міліона війська. Далі кажеться у звідомленнях, що з того є велика частина на румунсько-советськім фронті, а друга близько болгарської границі. Що щось діеться поважного, пізнати по напруженню, яке панує в урядових югославських колах, де надіються якогось несподіваного кроку на Балкані з боку Гітлера. Напруження збільшуеться ще й тому, що несподівано перервано телефонічне получення між Білгородом і Будапештом, а з Букарешту наспіли нові відомости про те, що Совети нагромаджують сили в Басарабії.

ЩОСЬ ЗАЧНЕТЬСЯ НА ДНЯХ НА БАЛКАНІ

Таке говориться між дипльоматами в Берні, столиці Швайцарії. А це у звязку з концентрацією німецького війська над югославською границею. Замітне те, що кажуть, що Болгарія не хоче себе дати втягнути до війни по стороні держав „осі". Вона намагається за всяку ціну стояти осторонь війни.

ЛОНДОН В ОГНІ

Виглядає, що націсти змінили тактику щодо нічних нападів на Лондон. Кинули сотки літаків, що скидали на британську столицю самі запальні бомби і тому ціле місто опинилось у полумях. Очевидно, що такого ніхто не припускав. Покликано до служби тисячі пожарників, майже всіх, що були. Але й цього не вистарчало. Тисячі добровольців помагали пожарникам гасити вогонь, але зазнали перешкоди, коли коло півночі німецькі летуни зачали скидати справжні бомби. Рахуються з тим, що є поважні жертви, яких у таких випадках неможливо оминути. Доцього ще треба додати, що школи булиб далеко більші, якби не британські летуни, що зводили з націстами у повітрі над містом завзяту боротьбу та змушували ворога втікати.

ЗУДАРЕННЯ КОРАБЛІВ.—Підчас зударення воєнного корабля „Арканзас" і вуглевика „Мелровза" коло побережа Ню Джерзі розбито ратунковий човен на „Арканзас". Молоді рекрути на кораблі оглядають човен.

ІРЛЯНДІЯ ПІД НІМЕЦЬКОЮ ЗАГРОЗОЮ, КАЖУТЬ В АНГЛІЇ

ЛОНДОН. — Війна Великої Британії з Німеччиною входить в таку стадію, що мусить зачіпити досі невтральну Ірляндію, що одинока з цілої спілки держав, що творять Британську Імперію, не є у війні з Німеччиною. Для Британії це дуже невигідно, що вона не може вживати ірляндських морських баз. Затє це помагає Німеччині. Що важніше, Велика Британія припускає, що якщо націсти захочуть напасти на Англію, то можуть зачати напад від Ірляндії, де т. зв. Бентрі Бей надається дуже добре для такої цілі, бо є найближче віддалений від французьких пристаней, що є тепер під контролею Німеччини.

Слухи про злуку обидвох Ірляндій.

Що та справа є пекуча, видно з опрокинених урядово слухів, що однаце далі поширюються, що Англія згодилась на злуку полудневої Ірляндії з північною, що є вцілости в британських руках, якщоб дістали всі ірляндські морські бази.

Посередництво Злучених Держав.

Та Велика Британія, як виглядає, числить у тій делікатній справі найбільше на посередництво Злучених Держав. Як відомо, Ірляндія дуже потребує воєнних матеріялів, муніції, а найбільше ґаволіни, якої брак дається вже тепер відчувати в цілім краю дуже болючо. Та все те моглиб доставити Злучені Держави. Очевидно, колиб Ірляндія пішла на уступки в інших справах, зокрема у своїм відношенню до Англії.

ВОЄННИЙ СТАН В ОДЕСЬКІЙ ОКРУЗІ.

БУДАПЕШТ. — Доносять з Басарабії, що Совети проголосили в Одеській окрузі воєнний стан.

В ЕСПАНІЇ НЕВДОВОЛЕННЯ.

МАДРИД. — Незабаром уряд видасть спеціяльні розпорядки, на підставі яких каратимуть тих, що нарікають. Коли таке подає преса, то це очевидно є доказом, що в краю люде невдоволені, та що те невдоволення зростає і є небезпекою для влади.

ЧИ ЗАБЕРУТЬ ЦІЛУ ФРАНЦІЮ?

ВІШІ. — Кружляють вперті слухи, що націсти заберуть під свою контролю таки цілу Францію. Та американські кореспонденти тої думки, що аж так зле ще не є. Кажуть, що таки з кожним днем французи приходять до ліпшого опамятання, а маршал Петен таки тішиться загальною пошаною. Далі кажеться, що французька фльота находиться в Тульон, а маршал Петен їй сказав, що „можливо він буде її потребувати". Ще кажуть, що будуть якісь нові зміни в кабінеті. Головною опорою маршала Петена є тепер ґен. Вейґен, що є в Африці. Вейґен дав до зрозуміння, що він попирає тільки уряд маршала Петена, а ніякий другий, себто застерігся перед евентуальною зміною, що моглаб наступити під напором німців.

ТАКИ БИЛИСЬ НА САМЕ РІЗДВО.

ЛОНДОН. — Вправді було підчас Різдва між британцями і німцями неофіційне примирення, але тільки на суші й в повітрі, бо на морі таки була битва. Виходить, що німецький морський наїзник заатакував британський конвой на Атлантійськім океані, при чому затонув німецький корабель „Баден", що мав 8,204 тон поемности, а британський кружляк „Бервік" зістав дещо ушкоджений.

ВАЖНИЙ СТРАТЕҐІЧНИЙ ПУНКТ.

МАДРИД. — Ґен. Франко задумує будувати на Канарійських островах велику військову базу. Це матиме велике значіння, бо Канарійські острови лежать на торговельнім шляху між Европою і обидвома Америками.

ПОВНО ОБІЦЯНОК НА ВИПАДОК ПОБІДИ.

БЕРЛІН. — Д-р Роберт Лей, начальник націстівського Фронту Праці, обіцює німецьким робітником „золоті гори", якщо Німеччина вийде побідно. Таке подає Юнайтед Прес і каже, що Лей обіцює робітникам легке життя на старість, гарні вакації, добрі заробітки і т. п. Тільки каже, що все те могло статись, треба, щоб Німеччина — виграла війну.

ПОКЛИКУЮТЬСЯ НА НІМЕЦЬКІ ГАЗЕТИ.

МОСКВА. — Замітне те, що самі Совети не пишуть про те, чи, що й скільки вони доставляють Німеччині. Зате советські газети передруковують те, що про це пишуть німецькі газети. Як подає американська пресова агенція, советські газети подали тепер те, що пише „Данціґер Форпостен", що каже, що Німеччина одержує тепер більше сировців з Совєтів і далекого та Близького Сходу, ніж одержувала їх до війни.

"SVOBODA" (UKRAINIAN DAILY),
FOUNDED 1893.
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays by the Ukrainian Press and Book Company, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

ПЕРЕДПЛАТА:		SUBSCRIPTION RATES:	
Поодиноке число три центи.		Three cents a copy	
На рік	$6.00	One year	$6.00
На пів року	$3.25	Six months	$3.25
На три місяці	$1.75	Three months	$1.75
Число з пятниці (з анґлійською частиною):		Friday's Issue (with Ukrainian Weekly):	
На рік	$2.00	One year	$2.00
На пів року	$1.25	Six months	$1.25
В Джерзі Ситі і Заграницею:		Foreign and Jersey City Rates:	
На рік	$9.00	One year	$9.00
На пів року	$4.75	Six months	$4.75
На три місяці	$2.50	Three months	$2.50

Письменний текст оголошення має бути в адміністрації 48 годин перед появою числа, в котрім оголошуючий хоче мати своє оголошення.

Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016. 4-0807.

Адреса: "SVOBODA", P. O. Box 346, JERSEY CITY, N. J.

АЖ ЖАХ ЗБИРАЄ!

Це так, коли вчитуємось в зміст тих ґазет, що виходять українською мовою в Европі, а врядигоди попадають нам у руки. З большевицької преси майже нема що подати. Себто є в ній дуже мало такого, про що можнаб сказати зо спокійним сумлінням і переконанням, що воно добре з точки інтересів українського народу, політичних, економічних чи навіть наскрізь культурних. А про іншу українську пресу під диктатурами можна в кращому випадку ствердити хіба тільки те, що вона стоїть на українському просвітянському становищі, який ніяк не відповідає духови теперішніх вимог українського народу. Якщо вдасться коли добути якесь число української ґазети зпід німецької займанщини, то не можна знайти в ньому нічого з політичних домагань українського народу. Так виглядалоб, що українці заняті тепер тільки примітивною освітою, видаванням популярних книжочок для народу, читальнями кооперативами і т. п. Про політичні ідеали українського народу, якими жила ціла українська нація на протязі останніх десяток літ, а зокрема в часі своєї найновішої державности, нема нічого. Є вправді, наприклад, згадки про Листопадові Роковини, себто є згадки, що є такі люде, що памятають за ті дні, що сходяться громадно на таке свято, але нема нічого, що вказувалоб на те, що на тих святах ось ті люде можуть виявляти українську соборницько-державницьку волю. Тому то сумно читати таку пресу, з якої хіба та користь, що можна довідатись, що тут і там ще живуть наші громадські чи культурні діячі, що намагаються з усіх сил ратувати своє особисте життя, а заразом підносити культурно й економічно хоч малий скравок української землі.

Беручи ті всі речі під увагу, мусимо прийти до переконання, що одинокі американські українці є в тому щасливому положенню, що можуть сьогодня писати і говорити ще найбільш свобідно, як і можуть теж свобідно обороняти інтереси України. Тому скільки не приходилоб витерпіти на американській півкулі за те, що домагаємось справедливости для українського народу в Европі, то все те є нічим у порівнанню з тим, що є в Европі навіть на тих місцях, де український нарід повинен би бути своїм власним паном. Щось такого, що ми тут пишемо в ґазетах про Україну і український нарід, в европейських українських ґазетах не знайти. Диктаторські інтереси не дозволяють на те, щоб там можна було в українських ґазетах писати про справжні інтереси українського народу. І тому муситься ствердити, що в Европі нема тепер ніде вільної української преси. Є тільки така, що наломлює себе до диктатур і ворожих влад, або служить їм всеціло, як це є під Совєтами. Тому це тепер таке важне, щоб вдержати українську пресу на американській півкулі й держати її на такім уровені, щоб вона була дзеркалом справжньої душі українського народу.

ЯК ДЕРЖИТЬСЯ ВЕЛИКА БРИТАНІЯ?

До Канади повернув недавно Едвін С. Джансон, суперінтендент бюра Канадійської Преси в Лондоні, що перебув в Анґлії останні чотири роки. Він був теж кореспондентом при Канадійській Активній Експедиційній Армії. Тепер він полишиться в Отаві.

Згідно з тим, що пише Джансон, в Британії нема тепер ніяких дефетистів, цебто таких, щоб вірили, що Британія буде в війні побитою й ширили поголоски про певний розгром Британії. Ніде тепер не чути сумнівів, які шепотом ширились у Британії минулого червня, по несподіванім заломанню французького опору.

Британське населення з повним довірям очікує дальших подій, свідоме того, що воно мусить з відвагою й рішучістю очікувати нових терпінь або зректися свободи, а з нею, можливо й власної імперії.

Є такі, що вірять, що війна скоро закінчиться, одначе вони не можуть сказати як і для чого. Та пересічна нижча кляса народу прийшла до переконання, що війна буде тягнутись довго, та що це буде війна взаїмного винищування. Водночас обидві сторони, що ріжняться поглядами щодо війни, годяться щодо цього, що В. Британія вкінці вийде з війни переможцем. Одначе це поширене довіря в перемогу не опирається на поважнішим застановленню. По ваганню і зневохоті, нарід знову прямує до своєї цілі з непохитною рішучістю і зростаючою енерґією.

Анґлійські фабрики є в повнім русі, день і ніч, доповняючи те, чого не достає до повного збросння. Британські армії, що були сильно здеорґанізовані наслідком розгрому в Бельґії і Франції, наново зорґанізовано і заосмотрено у все, потрібне до війни. Військові маґазини переповнені всіми засобами, а дальші потрібні засоби і воєнний матеріяли напливають зо Злучених Держав, доміній й інших дальших країв імперії.

Одначе, як премієр Чорчіл завважив, вигляди на недалеку будуччину не є занадто рожеві. Відмовляючись затаювати поважне завдання, яке очікує націю, премієр отверто заявив, що він на протязі певного часу, що наступить, не зможе нічого більше предложити народови як „кров, труди, сльози і піт". Це стане щоденним переживанням, головно лондонців. Британці усюди з радістю приняли до відома заповідь, запевняючу їх, що незабаром воєнна ініціятива перейде на бік Великої Британії. Вони були давно вже певні того, що ця ініціятива таки перейде в їх руки. По цілім Злученім Королівстві загально признають, що небезпека інвазії значно зменшилася, головно завдяки блискучим досягненням Королівської Повітряної фльоти і морської фльоти, що має команду над морями.

Провідники держави свідомі того, що могучі неприятельські сили є сконцентровані в пристанях по другій стороні Анґлійського Каналу, та що Гітлер у кожній хвилі може рішитись кинути їх несподівано до нападу, пробуючи висадити їх на анґлійський беріг. Але британська воєнна сторожа пильнує старанно побережжя і ніхто не потрапить напасти на неї несподівано і без приготування до оборони. В. Британія приготовила для оборони свого побережжя одну з найсильніших армій. Всюди по Анґлії розміщено залоги до пильнування важніших точок і вони стоять готові до відпору кожного наступу.

Також зростає щораз число канадійського війська, прибуваючого на поміч батьківщині. Ті, що бачили його на його становищах, говорять, що є це військо, найліпше вишколене і найліпше заосмотрене у всі воєнні причандали. Воно буде мати спеціяльне завдання, себто відграватиме ролю рухомого, нагло ударяючого війська, якщоб Гітлерова армія відважилася причалити до берегів Анґлії.

Під теперішню хвилю Британія потребує найбільше воєнних літаків і вишколеного персоналу для тих літаків. Їх постачають в щораз збільшаючійся скількости не лиш ріжні частини імперії, але також і Злучені Держави. Як Британія осягне повітряну вищість над Німеччиною, а експерти твердять, що до того вже недалеко, тоді вона розпічне властиву офензиву проти своїх ворогів.

Вона напружує всі свої сили і нерви, щоб оборонити свою, нову оборонну лінію, через Атлянтик, що становить основу її існування. Німецька загроза недавно приявилася в повітряних нападах зо сторони Ірляндії, в приспішеній діяльности її субмарин і нападах її торговельних озброєних кораблів. Одначе проти цього вже повзято протиміри, які мали принести вдоволяючі наслідки.

Свою статтю Джансон кінчить тим, що передає заклик населення В. Британії, яке просить помочі від Канади, головно в літаках і повітряним персоналі.

ВІСТИ ПРО УКРАЇНСЬКЕ ЖИТТЯ

Греко-католицька церква на Лемківщині.

Ми вже подавали деякі відомости про те, що діється з Українською Православною Церквою в Холмщині й Підляшші. А тепер подамо дещо про Українську Греко-Католицьку Церкву на Лемківщині. Як знаємо, вона є під зарядом Апостольської Адміністратури для Лемківщини, яку створено під натиском польських урядових чинників на те, щоб тим лекше розєднати і зденаціоналізувати українське населення Лемківщини. Знаємо теж, що те населення ставило тій польській політиці завзятий опір.

Не можна сказати, щоб справи Української Греко-Католицької Церкви на Лемківщині й тепер дуже поліпшились, але деякі зміни зайшли. Апостольським Адміністратором є далі о. Медвецький, який ніколи не тішився довірям українського громадянства. Зате поліпшенням можна вважати, те, що ґенеральним вікарієм став о. ректор О. Малиновський, відомий громадянський діяч. На місце ворога українства Секержинського став канцлером Адміністратури о д-р Богдан Липський, а о. Білокурський та о. Думанський стали секретарями. Усе те відомі й досвідчені українські духовники.

Апостольській Адміністратурі Лемківщини підлягає тепер 9 деканатів з 121 парохіями і 203 селами. Західня частина Бойківщини, чи точніше українське населення між річкою Ославою і Сяном, належить до дієцезії в Перемишлі. Можна сказати, що більшість духовенства Лемківщини це щирі народні працівники, але є і такі священики, що шкодять українській національній справі. Що Церква має величезні впливи на Лемківщині, про те, очевидно, й писати не треба, бо про це кожний добре знає. При тому треба памятати, що на Лемківщині поняття „греко-католик" звязане нерозлучно з поняттям „українць", а слово „католик" означає там „поляк". Тому хто на Лемківщині міняв обряд і переходив на римо-католицезм, той переставав рівночасно бути теж і українцем. Вже з того одного видно, яку важку ролю відграє на Лемківщині справа віри і обряду, а тим самим і справа Апостольської Адміністратури.

З листопадового Свята в Празі.

Листопадові роковини, які обходила українська громада в Празі дня 3. листопаду, мали таку програму: Вступне слово виголосив інж. Д. Оснач, що привитав приявного ґен. Омеляновича-Павленка, якого приявні привитали голосними оплесками, а зокрема повитав ще й численно зібраних учасників Листопадового Зриву. Потім був виступ мішаного хору під проводом відомого дириґента, проф. О. Приходька, що своїм виступом захопив приявних. Хор зачав виступ піснею „Не пора". Опісля відспівав „У містечку Богуславі" М. Лисенка, „Льодолом" Чупринки-Леонтовича. Далі хор рецитував Ю. Липи „Сімнацятий" і О. Олеся „Крики, усмішки привітні". Реферат на тему „Перший Листопад" відчитав інж. Ѳ. Гайдай. „Листопадові Дні — спогади очевидця", подав радник Е. Тисовський. Студентка Л. Макаренко віддеклямувала „Лист до товаришки „Лесі Українки. Свято закінчено відспіванням „Ще не вмерла Україна". Сцену прикрасив мистець М. Михалевич. Саля була переповнена. Немов хотіла громада тим виявити, що нема сили, щоб зломила українського духа на рідній землі, що під окупантами, чи в чужині, де теж важко виявляти справжні українські почування.

Свято в Ченстохові.

Листопадове Свято в Ченстохові мало наскрізь родинний характер. Влаштувала його молодь, віддана спортови, що зорґанізована в т. зв. Юнацький Курінь. Програма складалась зі святочних вправ цього куріня. Свято розпочав Святослав Шрамченко, після чого піднесено український прапор зі співом українського національного гимну. Вручаючи прапорці двом роям (дівчата і хлопці) куріня, С. Шрамченко згадав про славні українські традиції та взивав молодь остати вірною тим традиціям і працювати на славу України.

Командант куріня, Зиновій Шуль, виголосив реферат, а потім наступили деклямації молоді, переплітані співами. При кінці відспівано український національний гимн, попередивши його хвилиною мовчанки в память Тих, що віддали своє життя за вільну, від нікого незалежну Україну.

На Жмигородщині.

В Крампній, селі, що лежить при шляху, що веде зі Жмигороду до словацької границі, в дуже мальовничому положенні — в кітловині оточеній верхами, основується перша на цих землях кооператива здоровля. Попросту віднайшов таку місцевість директор сяніцького Союзу Кооператив п. Яців, „відкрив" у Крампні пригожі для цього великі два будинки і змізкував, що ці великі, обширні будинки з великими салями моглиб прекрасно надаватися на лікарню для лемків. Тимбільше, що до всякої лікарні (до Ясла чи до Горлиць) тамошнім лемкам справді далеко, і навіть до звичайнісінького лікаря треба їхати 20—30 км. Справа „Кооперативи здоровля" в Крампній набрала завдяки п. Яціву доволі острого темпа. Під цю пору їздить по гірських селах просвітна діячка, вислана сяніцьким Союзом. Є надія, що діло піде. Слід ще згадати, що в новому шкільному році в двох селах тутешньої округи відкрилася 5-та кляса, як перший етап до семиклясівки, а саме в Перегримці і Святковій Великій. Це теж здобуток поважний. Досі була тільки семиклясівка в Жмигороді, очевидно польська, призначена для поляків і для польщення лемків. Відкрилась 5-та кляса теж у Дуклі. Взагалі є вже можливість підготовляти нарибок на майбутніх працівників і орґанізаторів Лемківщини. Ще кілька дрібних справ: у Жмигороді відкрив Сяніцький Союз гуртівню для кооператив Жмигородщини, точніше: переніс завдаток такої гуртівні, що досі був у Крампній, до Жмигороду. Взагалі забрався сяніцький Союз врешті і до цього глухого кута, розіслав усіх своїх (7) ревізорів по кооперативах. Ревізори забралися енергійно до праці.

РІСТО РИТІ,
новий президент Фінляндії.

ЧИТАЙТЕ УКРАЇНСЬКІ КНИЖКИ І ҐАЗЕТИ БО ЧАСТЕ ЧИТАННЯ ВЕДЕ ДО ПРОСВІТИ. А ПРОСВІТА — ЦЕ СИЛА.

С. ЧЕРКАСЕНКО.

ПРИГОДИ МОЛОДОГО ЛИЦАРЯ

РОМАН З КОЗАЦЬКИХ ЧАСІВ

ТОМ II.

(114)

— „Труна... труна... труна... — тихим бринінням струн плакало в серці, — а в ній мерцем холодним лягло кохання... кохання... кохання... Лягтиб і собі... пірнути в сон довгий, довгий — безпробудний... Лише труна, ти в ній і білий-білий, прозорий сон без видінь... білий-білий спокій... навіки..."

— От і все, либонь... А тепер — візьми, доню, віника та підмети трохи в хаті!...

— „Ах... мати..." — урвалися ніжні жалобні струни.

Сніг падав густіше й густіше...

XXIX.

Трохи не цілий тиждень падав сніг і віяли завірюхи, немов би завзялися надолужити довгочасне нудне голоморозя, що так остобісіло всім. Позамітало шляхи, вулиці, майдани, двори, понамітало всюди кучучурів, баранів, попідпирало паркани, тини, стіни, й усе мело, мело, не переставало...

Василиха й на торг не ходила. Сиділи всі троє в теплій хаті й нудилися, вряди-годи визираючи у засніжене вікно, чи скоро край цій безустанній хуртечі. Сливе щодня на якусь хвильку забігала Катря: покрутиться-покрутиться та й знов біжить додому. Орися знала, чого вона почала так учащати, знала, про що кожного разу шепочеться з ненькою, але вдавала, що нічого не бачить і не помічає. Мовчала й нічого не говорила сестрі.

Чекали старостів у хаті, хоч про це вголос ніколи не говорили, знаючи, як боляче це дотикає дівчину. Дивувалися трохи, але так воно було. Тому чекали, вдаючи, що нікого й нічого ніхто не жде. Годили їй, боялися сполохати її мовчазну покору, щоб ізненацька не викликати приспаної лихом гордовитости й самостійности.

І вони таки справді прийшли, ті старости, та ще так, що ніхто в хаті й не помітив, аж поки не застукано було в надвірні двері. Що-правда, прийшли надвечір, як уже смеркло (сказано, зима — день короткий); собак у дворі не було, то ніхто не почув і не побачив, як підійшли під двері почесні гості. Сердешна Катря як пильнувала, щоб бути при сватанні, та й прогавила, ніколи не сподіваючись, що прийдуть смерком.

Тьохнуло в Орисі серце, коли почула стукання, зблідла й аж прикіпіла на місці, сидячи за шитвом край столу, ближче до світла. Глянула на неї мати й аж злякалася.

— Що з тобою, доню?! — запитала, підступивши до неї.

— Нічого... нічого, мамо... Не зважайте... — ледве прошепотіла, далі встала, поклала роботу на подушки й стала в кутку коло припічка.

Василиха тим часом вийшла в сіни й відчинила гостям двері. Обеременчиха стояла серед хати й чекаюче поглядала то на двері, то на доньку.

— Добрий вечір, мамо! Живі ще, здорові? — почувся в сінях молодий голос, від котрого в Орисі зупинилося серце, а Обеременчиха як стій поточилася назад та, щоб не впасти, вхопилася за стіл.

— Ой, Божеж мій!!! — не своїм голосом зойкнула в сінях Василиха. — Свят, свят, свят! —

Вона кулею влетіла в хату й заховалася за Орисю, вся трясучись, як у пропасниці, й шепочучи побілілими устами: „Да воскреснет Бог і розточаться..."

— От тобі й маєш! — гукнув услід Жбурляй і переступив порога в хату.

Поставивши перед собою на долівку малого хлопця, що держав на руках, він зцупив із голови шлика, перехрестився на образи й промовив, сміючись:

— Невже я на нечистого став схожий на Січі, що ви, мамо, так перелякалися?...

Побачивши, що він перехрестився, Орися вискочила зза печі з криком:

— Павлусю! коханий мій! — і повисла в нього на шиї. Мов легеньку перінку, підхопив її Жбурляй і притис до грудей.

— Орисю... люба моя... — говорив, цілуючи, — й ти тут?... яким побитом?...

Василиха, трохи очунявши від переполоху й побачивши в синових обіймах дівчину, нарешті повірила, що це не привид.

— Сину мій! рідний мій! — зойкнула знов, але вже зовсім іншим голосом, вибігла зза печі й кинулася обнімати й цулувати його. — Деж ти взявся, мій синочку, мій любий?... Та яж уже й панахиду по тобі відправила й на часточку за упокій що-неділі й за тебе й за батька подаю...

Павло зареготав:

— Та що ви, ріднесенька, завзялися ховати нас із батьком заздалегоди живота?... Здоровенькі були, пані-матко, — підійшов він, звільнившись із матерних обіймів, до вдови, узяв за руку й поцілував, але вона мовчки, з сльозами на очах, обняла його, як сина, й поцілувала в голову.

— А це щож за хлопя? — спитала Василиха, придивляючись до титини. — Десь наче бачила вже його...

— Та хіба тільки це, мамусенько? — мовив, сміючись, Павло. — Я вам іще гостя привіз... Тільки, рідненька, глядіть і знов не злякайтесь... Зараз приведу: він біля коней...

Жбурляй кинув на голову шлика й вийшов із хати. Всі троє стояли серед хати, усміхнені, ясні від іще навіть неусвідомленого як слід щастя, дивилися одна на одну, як у райському сні, й боялися прокинутись.

— Яка радість... — шептала Орися, й очі їй сяяли захватом, а лиця паленіли. — Яке несподіване щастя!...

— Моя ненько! — схаменулася раптом Обеременчиха, — таж свати, Орисю, можуть прийти що-хвилі...

Дівчина весело засміялася.

— Як прийдуть, мамо, так і підуть... А ви гляньте, яке гарнюсінькє хлопя! — підбігла вона до хлопчика, що присунувся ближче до печі й грівся коло неї, зібгавшись на дзиґлику, як кошеня; підіявши за підборіддя його голівку й глянувши йому в вічі, вона скрикнула: — Та цеж того сліпого кобзаря поводатар!...

— Бач, яж казала, що десь бачила його! — промовила Василиха, підійшовши ближче й дивлячись на дитину. — А деж той... де сліпець? — звернулася до неї.

— Вони... дядько Стах там... надворі... з якимсь козаком... — показало хлопя пучкою на вікно. — Верхи з ним приїхали...

— Та ти змерз, аж посинів... Ненько моя рідна! й руки пограбли, як граблі... Скидай кожушину свою діряву та лізь на піч!...

Василиха підвела хлопця до припічка, зняла з нього кожушка, взяла з рук велику драну шапку й поклала на припічку; далі посадила на лаві й зцупила з ніг великі, теж не по мірі, шкарбани.

— Боже мій, Боже мій! — вболівала над хлопцем, — з таких літ так поневіряється дитина... Ну, тепер лізь на піч, відігрівайся!...

(Д. буде).

З ДНЯ

НА ЗУСТРІЧ НОВОМУ РОКОВИ.

Незадовго будемо формально на один рік старші. Старий рік догаряє. Ще кілька разів блимне і погасне на віки. Чи жалувати нам за ним?

Жалувати ми повинні, вже хочби тому, що на цілий рік нам менше залишилось жити. Але коли хтось не хоче за тим жалувати, не мусить. Вільному воля. Дехто крізь життя хотів би переїхати „біциклем". Спішить бідолаха так, начеб не знав, що його на кінці чекає. Теперішність його давить і він тішиться, коли вона минає. З легким серцем прощає він кожний тиждень, місяць, рік, навіяний рожевими надіями, що черговий день принесе щось краще. І так з року на рік, аж доки на обрію не зобачить цілі своєї подорожи — могили. Щойно тоді він стрепенеться і з цілої сили потягне взад віжки. Після того іде вже нога, за ногою. Але ціль подорожі, що виразно вже зарисувалась на обрію, захмарює йому решту дороги. Серед таких обставин кожний рік він вже прощає з тихим жалем і смутком.

КРІВАВИЙ РІК.

Нам в Америці цей рік пройшов, слава Богу, несогірше. Одні мали працю і за неї діставали таку нагороду, що могли вигідно жити, себто мати на обід щодня таку страву, якої бідним у старім краю дай Боже бодай на Великдень. Ті, що праці не мали також не гинули з голоду, бо ними заопікувався уряд. Бездомних притулили добродійні товариства. Так, що під оглядом матеріяльної безпеки всі ті, що прожили минулий рік в Америці стояли не зле і повинні за те з щирого серця подякувати Богові.

Зате морально ми пригноблені. Війна заваготіла над цілим краєм, насторожила цілу націю. Серед тої сторожкости дехто косим оком дивиться на всіх людей, що мають тінь старокраєвости. Чути в повітрі насичення. Та найбільше пригноблені всі ті громадяни чужого походження, яких брати попали під пяту наїзника.

ГОРЕМ ПРИБИТА ЗЕМЛЯ.

Доходять до нас листи з большевицького пекла, які описують жахливі речі. Большевицька татарва здушила всякий прояв національного життя, десятками тисяч людей бере в ясир і вивозить у глибину Сибіру. Цілі села опустіли. Гірше худоби везуть наших людей в товарних вагонах далеко на схід. Не щадять жінок, дітей, старців. Більша частина з них гине ще заки доїде до цілі. Біль, сльози, розпука, а над тим усім всевладна большевицька нагайка.

Якби у нас була муринська етика, ми тішилисьб з цього, мовляв ми живемо в достатках і певні свого життя, а тамті ось як терплять! Та ми християни і їхній біль є нашим болем. Колиб ми могли, перебралиб їхній біль на себе.

НЕ РОЗПАЧАТИ.

Серед тих думок нагадуються слова Герберта Гувера, виголошені в Метрополітен Опері, на виставі Фігаро, в грудні 1940. Він сказав: „Також я не розпачаю над будучністю старого світу, коли дивлюсь на це з висока. В цій годині розпуки, яку переживають народи Европи, ми можемо дати їм таку потіху: Великі раси не вмирають з гнету. Нація має в собі щось більше, ніж землю, міста, багатства, а навіть свої уряди. Нації мають іще душу в собі. Ця душа є споєна з інстинктами даної раси. Її традиції, геройські битви, геройські чоловіки і жінки, її генії штуки, музики, літератури — це все гартує її мов сталь у її терпіннях. Нації можна вдержати при помочи армій; їх можна гнобити; їх можна довести до нужди; але душі народу не можна здушити. З неї національне життя і незалежність знов повстане, хочби з попелу їхніх домів. Вони повстануть освячені своїми терпіннями".

ЗАСЯЄ СОНЦЕ.

Мусимо вірити в душу українського народу. Він не згине, хоч би як його давили вороги. Ці терпіння загартують його в сталеву волю. Скупчать біля одної ідеї. Він скине з себе жорстокого наїзника і на попелищах своїх домів побудує нове, вільне життя.

Нас тут пригнічує його доля. Ми тратимо віру в будуще українського народу. Та не забуваймо за слова, висказані Гувером. Міліони людей в старім краю, хоч придавлені ворогом, мусять якось жити. Їм не вільно опускати вниз рук і попадати в зневіру, бо це для них смерть. В обличчі смерти їх енергія все буде відроджуватись, вони будуть підноситись, все будуть знаходити нові форми боротьби, аж доки та боротьба не увінчається успіхом.

СССР І ЯПОНІЯ

ТОКІО. — Урядові кола сумніваються, чи дійде до широкого договору між Японією і Совєтами. Коби тільки дійшло хоч до порозуміння в справі риболовлі на совєтських водах.

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

ПОТРЕБА КООПЕРАЦІЇ.

Читаю в Свободі вже кілька стать про потребу української кооперації в українських крамницях і хочу до слів п. Стасюка додати свою власну думку.

Я приїхав з Галичини 1938., де працював кільканацять літ в українській кооперації. Добре знаю, що лиш у кооперації сила, що лише шляхом кооперації можна вести сильний і здоровий бізнес.

За рік мого побуту тут, в Америці, я купив собі крамницю споживчих продуктів, „ґросерню". Я люблю працювати в бізнесі. Кільканацять місяців бізнес йшов добре, але місяць тому взад один жид заложив недалеко наших малих бізнесів велику ґросерню і почав конкурувати з нашими малими крамницями, так, що наші не всилі з ним боротись.

Чому вони можуть продавати таньше? Тому, що вони зорганізовані в свої кооперативи і можуть продукти діставати по дешевших цінах. Коли так, то чому нам не взятись за таке діло? Ліпше пізно, як ніколи. Вірю, що ми всі зрозуміємо, що нам кооперація конечно потрібна, бо інакше зметуть нас з цеї так важної галузи торговлі і ми, замісць кріпшати, будемо слабнути. Тому я кличу всіх українців, щоб зійшлись і поговорили над цим важним питанням та створили „Український Союз" і заложили „Українську Гуртівню", яка давала користь всім українським крамничникам і також покупцям. Але до того треба зрозуміння всіх наших крамничників, а також піддержки цілого нашого загалу. Бо одиниці, щоб як старались, чуда не зроблять. Вірю, що ця справа увінчається успіхом.

Василь Івашків,
Ню Йорк, Н. Й.

НА НАРОДНІ ПОТРЕБИ

ЮТИКА, Н. Й.

З забави на народну ціль.

Ютицька громада влаштувала громадянам Михайлови і Анні Гумницьким знагоди 25-літнього ювилею їх подружного життя, приємну несподівану забаву. Це було справжнє старокраєве „весілля", з короваєм та музикою. Коли впроваджено ювилятів на галю їм вручено китицю цвітів. Гості посідали за гарно накриті столи, добре забавлялись і виголошували желання ювилятам. Також вручено їм дарунки. Родина ювилятів з тої нагоди зложила $4 на народну ціль.

Гість.

ПРЕСА В ОКУПОВАНИХ НІМЕЧЧИНОЮ КРАЯХ

Багатьом з нас цікаво знати, як живеться тим народам, що попали під німецьку окупацію, головно про їх духоволітературне життя. „Фрі Юроп", про-польський тижневик, видаваний по анґлійськи в Лондоні, містить цікаву статтю п. Томи Бурлтона на повище згадану тему. Подаємо так, як пише згадана стаття про стан преси в окупованих німцями краях.

Польща: Зі всім підбитих німцями країв, Польща стоїть на найгіршому місці, бо німецька влада поводиться з поляками найбільше жорстоко, пише згаданий автор. Він твердить, що нема мови про „польську пресу". В тій частині, що прилучена до Німеччини, дозволені тільки німецькі ґазети як „Каттовіцер Цайтунг" (Катовиці), „Остдойче Беобахтер" (Познань), що друкуються в друкарні колишнього „Кур'єра Познанського", „Торнер Фрайгайт" (Торунь), та „Ліцманштедтер Цайтунг" (Лодз).

В т. зв. Ґенерал-Ґубернаторстві друкуються також німецькі ґазети як „Кракавер Цайтунг", (Краків) та „Варшауер Цайтунг" (Варшава), а в Данціґу „Данціґер Форпостен". Польською мовою німці дозволили видавати такі ґазети: „Нови Курієр Варшавскі", (Варшава), „Гонец Краковскі" (Краків), „Курієр Радомскі" (Радом), „Глос Любельскі" (Люблин) та ще одна газета в Ченстохові. Майже всі ці польські ґазети це передрук з німецьких ґазет.

Чеський протекторат: „Вацлавске Наместі", є найбільшою чеською ґазетою. Побіч неї виходять давні ґазети як „Народні Лісти", католицькі „Лідове Лісти", аграрний „Венков", демократичне „Ческе Слово". Комуністична газета „Руде Право" зникла, а соціялістична „Право Ліду" перемінила назву на „Народні Праце". Це зріжничкування нічого не значить, бо вся чеська преса є під гострою контролею фон Ґреґори, пресового шефа протекторату.

Словаччина: Вся словацька преса, включаючи найбільшу ґазету „Словак" подає майже виключно те, що німецька преса. Різниця хіба тільки в мові.

Данія: По окупації Данії німцями в квітні ц. р. вся данська преса перейшла під строгу контролю німців. Данським журналістам сказано, що коли якабудь ґазета виявить протинімецьке наставлення, буде негайно зліквідована. Цю погрозу зараз виконано на ліберальній ґазеті „Тіденс Стемме". „Дойчес Нахріхтен Бюро", офіційна німецька пресова агенція, постачає новин всій данській пресі. Тому данська публика є односторонно поінформована про теперішні світові події. Такі старі ґазети як консервативна „Національ Тіденде" або радикальна „Політікен" приноровляються до існуючих умовин.

Норвеґія: Тому, що Норвеґія ставила опір німецькому наїздові, німці повелися з норвезькою пресою гостріше. Замкнено такі ґазети як „Даґблядет" (демократично-радикальна) й „Арбайдерблядет" (соціялістична), а багато журналістів арештовано. Консервативна „Афтенпостен" та ліберальна „Тіденс Теґн" приноровилися також до до існуючих обставин. Норвеська Телеграфічна Агенція має німецького комісаря. „Фрітт Фольк", ґазета Квізлінга, починає ставати головною ґазетою в окупованій Норвеґії.

Голяндія: В німецькій „Білій Книзі" обвинувачено Голяндію, що вона співділала в „[illegible]ських приготованнях напасти на Німеччину". Вже з цього можна сподіватися, що тут німецька рука натиснула сильніше на досі довільну голяндську пресу. Консервативна ґазета „Де Стандаард" видавана д-ром Колійн-ом, що був довший час премієром Голяндії, Завішена. Інші як прим. „Де Телеґраф" (Амстердам) піддані строгій німецькій цензурі.

Бельгія: Німці замкнули найголовнішу бельгійську католицьку ґазету „Ля Лібр Бельжік" (Брюсель), яку почали видавати бельгійці (П. Журден) як тайну й революційну ґазету ще за першої світової війни. Замкнено також соціялістичну ґазету „Ле Пепль" (Брюсель), та про-урядову „Індепандан Бельж" (Брюсель). Виходять однак „Ле Соар" (Брюсель), „Пеї реель", також, та „Насіон Бельж". Більшими „привілеєми" тішиться преса фляманців.

Франція: Становище французької преси дуже скомпліковане, бо спричинене відомим подилом Франції на „окуповану" й „не-окуповану" частини. Преса в окупованій частині є під абсолютною німецькою контролею, а в неокупованій під наглядом Маршала Петена.

Паризький „Ле Матен" дальше виходить, хоч його начальник редактор Степан Льозан зрезиґнував зо свого становища. Популярний часопис „Парі-Соар" виходить під наглядом німецького поручника Вебера. В Парижі появилось досить поважне число нових ґазет, які, як можна сподіватися, в більшості є про-німецькі, або невтральні. До них належать: „Ле Дерньєр Нувель де Парі", „Ля Жерб", „Ля Франс о травай", й пр. Паном паризької преси являється ґітлерівський комісар з ранґою амбасадора, Отто Абетс.

Деякі редакції, що були виевакувані підчас німецького наступу на провінцію, вернулися назад в Париж. Наприм. „Л'Евр", в якій співпрацювала колись відома Женевефа Табуї, виходить дальше в Парижі під редакцією соціяліста Марселя Дея та Жана Піо. Обидва приняли теорію німецького панування в Европі (найновіші звідомлення подають, що М. Деа був арештований). „Петі-Парізієн" також виходить в Парижі, а його головний редактор Поль Дешарм працює під знаком: „Ніхто не бунтується проти неминучого".

Назагал, французька преса виказує потрійні тенденції. До першої можна зачислити погляди, дуже властиві французькій буржуазії: уряд у Віші це бувший експеримент, проти якого однак нема ратунку. „Будьмо терпеливі, спокійні та гідні як люде, що надіються" — говорять ґазети першої тенденції. „Ле Фіґаро", „Ле Жур", „Журналь де Деба", „Ле Тан" та католицька ґазета „Ля Круа" заступають цей перший напрям французької преси.

Другий напрям преси в неокупованій Франції представляють французькі дефетисти, здебільша ліві, які сподіються, що колись „представники мас заступлять Лявваля чи Бадуїна".

Третю частину творять т. зв. революційна школа: монархістична „Аксіон Франзес" (відомий націоналіст Шарль Морас), „Петі Журналь" де ля Рока, та „Емансіпасіо Національ" Жака Доріо. Всі вони менш-більш заступають французький націоналізм в різних формах, та проповідують морально - духове відродження Франції.

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

ДЕРИ, ПА.

Надзвичайні організаційні збори.

Заходом відділів: 61, 113, 303 УНС, і секретаря 61 відділу А. Скубяка відбулося на українській галі в „Дери організаційні союзові збори. Збори розпочав предсідник відділу 113, Нестор Курчак. Перше слово забрав організатор п. В. Загаєвич словами, що „згода будує, а незгода руйнує". Колиб всі українці зрозуміли якслід ті слова і якслід зорганізувались в одну могучу організацію, якою є У. Н. Союз, тоді ми не мусілиб толкувати родовитим американцям, або чужим народам, якої ми національности. Наші люди в Америці платять кілька разів більше чужим компаніям на асекураційні поліси, ніж своїм. Хоч свої, серед них У. Н. Союз, стоїть серед найкращих того роду організацій.

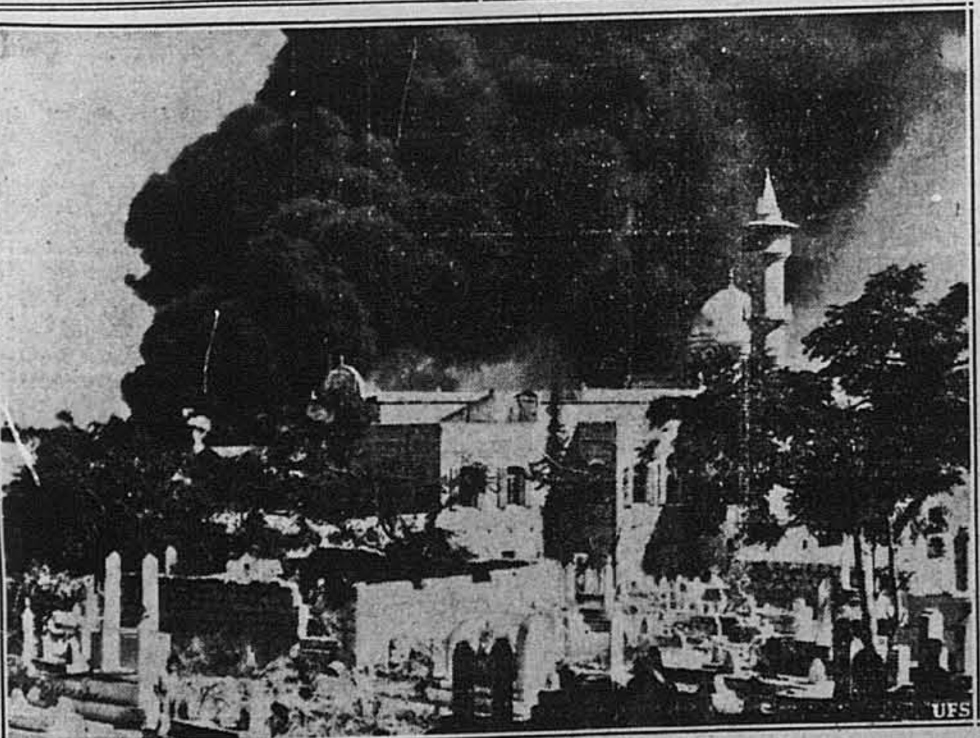
Внаслідок того вписалось чимало нових членів і вони заявляли, що булиб скорше вступили до У. Н. Союзу, колиб мали такі інформації. Опісля забрав слово секретар відділу 61 і пояснив, що українці не є гірші від інших народностей, тільки деколи серед них є брак згоди і це є причиною, що не можуть створити якихось більших діл. Далі він подав вияснення відносно дітячих грамот, та сказав, що вони є кращі, ніж де інде. В Дербі і Лейтроб в останніх трьох місяцях завдяки організатора В. Загаєвича і урядників 61, 113 і 303 відділів зорганізовано 130 членів. Опісля забрав слово Т. Королевят і сказав, що ще можна використати час і якслід зорганізуватись. При кінці п. Королевят, що є дякоучителем відспівав своїм гарним голосом „Май контрі", „Ще не вмерла Україна" і „Многая літа".

Антін Скубяк,
провідник зборів.

ЛЕЙДІ ГАЛИФЕКС, дружина нового бритійського амбасадора в Вашингтоні.

Тістечко або печиво не буде западатися в часі печення, якщо кватирку води поміститься в начінню ззаду печі.

ВІЙНА В ПАЛЕСТИНІ.—Пожар нафтових збірників у порті Гафа, в Палестині, запалених італійськими літаками. Це була одна з великих подій 1940. року.

ТУНЕЛЬ МІЖ ФРАНЦІЄЮ Й АНҐЛІЄЮ

Те саме можна сказати про **товаровий рух,** насамперед про почту. Почтовий рух піде тунелевою дорогою за виїмком того, що вже сьогодня виконує літак.

Обчислення показують, що можна надіятися доброї виплатности тунелю. Котрі кількости товарів будуть у майбутности йти тунелем, а котрі будуть користуватися морським шляхом. не можна докладно сказати.

В часі першої світової війни у високій мірі займалася французька й анґлійська опінія предложенням будови тунелю. З тої пори маємо, особливо у Франції, багато статтей і книжок, котрі з ріжних боків освітлюють це предложення. Для ведення великої війни був би мав тунель між Анґлією і Францією велике значіння. Не зазнаючи ніякої перешкоди від німецьких підводних кораблів можна було перевезти в 24 годинах цілий корпус із Анґлії до Франції. Зовсім певно тунель не був би без впливу на перебіг війни.

Перероблений інжиніром Sartiaux плян представляється так:

По французькій стороні тунель має починатися недалеко Wissant на південь від Calais, по анґлійській стороні по середині між Dover і Folkstone, отже подібно, як у пляні Ґамона. Одначе ціла довжина тунелю значно більша, а то в наслідку великих відхилень по обох берегах; вона виносить кругло 50 клм. Ґеольоґічна будова морського дна надзвичайно приятлива будові тунелю. Досліди виказали, що під морем простягається від французького до анґлійського берегу на 60 м. груба верства непропускаючої глинкуватої „сірої крейди". Яких 80 до 90 м. під морським зеркалом має іти тунель. що буде складатися з двох шляхів проміру 5 м. Кожний шлях буде мати одну пару шин. Обі половини тунелю будуть з собою получені кожних 100 м. поперечними переходами.

Трудноші сподівані від напливаючої води. як також у спроваджуванні будівельних матеріялів та приладдя. Одначе й тут найшлася щаслива й проста розвязка.

На одній точці на французькому побережжі, котра лежить кілька кільометрів на північ від тунелевого отвору. побудують шахти до глибини 120 м. під морським зеркалом. Тут можна буде послужитися тими роботами, що їх вже зроблено в рр. 1880—1883. Від цих шахт поведуть штольню в промірі 3 м. аж до місця. на якому тунель досягне своєї найнижчої точки 95 м. під морським зеркалом. Цей перший глибший тунель мав би пізніше відпроваджувати просякаючі води, котрі помпуватимуться на французькому побережжі; у часі будови він буде служити за головний шлях, для відвоження добутого каміння і на привоження потрібного будівельного матеріялу. Довбання головного тунелю наступає відразу у кількох місцях.

Точні числа цеї будови-велита ледви чи можна подати.

Джон Гокшо дійшов у р. 1881 до суми 250 міліонів франків; Дуґляс Фокс нараховував тільки 150 міліонів. Останній, що над цим ділом працював. М. Sartiaux подавав у р. 1913 — 400 міліонів франків. Лорд Sydenham теперішній директор „Тунелевої компанії" (Chamel Tunel Company) обчисляв кошти будиви на 30 міліонів фунтів.

Крім старого пляну Ґамона-Гокшо-Сартіо виринула ціла низка інших проєктів. Напр. чули ми про фантастичнє предложення, що відновлює старе получення греблею між Анґлією й континентом. На цю греблю складалися би дві греблі, що по них йшли би залізничі шляхи, а поміж греблями находився би канал, пригожий для плавби кораблями. Котрий плян буде здійснений, над тим не будемо розправляти. Найбільше правдоподібности рурового тунелю за пляном Гокшо-Сартіо.

Досі розбивалася завжди будова тунелю об опір Анґлії. Від висліду цеї війни буде залежати, як вона поставиться до цього, коли зачнуть будувати „нову Европу".

(Кінець).

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

МЕКАДУ, ПА. Річний мітінг Бр. Сош. св. Духа, від. 7., відбудеться в середу, 1. січня, в 10. годині зрана, в гали церковній. Проситься всіх членів бути присутними на мітінгу. Там буде здавати уряд звіт за минулий рік і інші справи. Буде вибір йряду на 1941. рік. — Петро Пухир, предс.; Дмитро Капітула, секр.

КАРТЕРЕТ, Н. ДЖ. Річні збори Тов. Запорозька Січ, від. 342., відбудуться в середу, 1. січня, в годині 10. рано, в церковній галі. Просимо всіх членів на збори вислухати справоздання уряду і контролі. Буде вибір уряду на 1941. рік; також зібрання вкладок за 1940. рік. Будемо принимати нових членів до Тов. і Союзу. — С. Куций, предс.; Н. Крупа, кас.; І. Маркович, секр.

ВЕСТ ПУЛМАН, ІЛЛ, Річний мітінг Сестр. Рожд. Пресв. Богородиці, від. 216., відбувся 8. грудня і на тім мітінгу зістав вибраний новий уряд на рік 1941: К. Шемердяк, предс.; А. Олещук, заст.; А. Сосновська, фін. секр.; А. Синечко, рек. секр.; Р. Білик, кас.; К. Тупица і К. Швець, контр. комісія; П. Романюк, до прапора. — П. Щавала.

ІСТ СТ. ЛУІС, ІЛЛ. На річних зборах відділу 38. вибрано новий уряд, в склад котрого ввійшли: Петро Ломиковський, предс.; Іван Селяник. заст.; Петро Івасишин, секр.; Петро Коробій, заст.; Петро Коробій, кас.; Дмитро Бакай. заст.; надзирателі хорих: Петро Топоринський, Василь Заяць; контрольори: Петро Лесеґанич, Иосиф Івасишин; дверник і погребник Максим Івасишин.

ВСТУПАЙТЕ ГРОМАДНО В ЧЛЕНИ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ.

Д-р ОТТО ВІЛЮМАЙТ, начальник Бунду в Шікаґо, віддав урядовим розслідникам документи орґанізації.

ПОЛІПШАЮТЬ СХОРОНИЩА

ЛОНДОН. — Пороблено нові радикальні заходи, щоб зробити схоронища більш санітарними. У звязку з тим заведено теж і примусові оглядини осіб.

ПЕРЕДЧУВАЛИ, ЩО СКАЖЕ ПРЕЗ. РУЗВЕЛТ

РИМ. — Американський кореспондент, Герберт Л. Метюз, подає, що в італії урядові кола догадувались, який буде зміст радіової промови през. Рузвелта, виголошеної минулої неділі. І тому преса атакує дуже гостро політику Злучених Держав і відгрожується, що „держави „осі" і Японія готові до боротьби". Пишеться, що в Злучених Державах „жиди є найбільш впливовими спільниками Великої Британії", та що це вони „заприсягли боротьбу на життя і смерть з фашистівською і націстичною революцією". Разом з тим преса відкидує „мирові пропозиції", між іншим і ті, що виринали в Злучених Державах, як от пропозиція сенатора Тайдинґса.

ЧИ КІНЕЦЬ БЕЗРОБІТТЯ?

ВАШИНҐТОН. — Секретарка праці, пані Перкинс, заявила, що в наступнім році внаслідок зброєння буде відкрито таку масу робіт, що це „зломить хребет безробіттю".

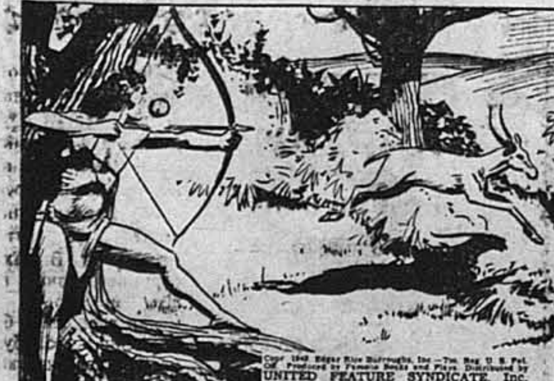
ПІДПИРАЙТЕ СВОЇХ БИЗНЕСМЕНІВ

ПІДЧАС ПОЛІЦІЙНОГО РЕЙДУ НА КАРТЯНИЙ ДІМ У НЮ ЙОРКУ. — Світлина показує дуже добре, як переловлені в домі гості закривають себе й своїх жінок перед фотографом. Посадник міста приказав, щоб прослідити імена кожного гостя й подати до відома кредитових організації.

В КОЖНІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИНЕН ЗНАХОДИТИСЯ ЧАСОПИС „СВОБОДА".

ТАРЗАН, ч. 191. Загадочний вогонь.

Тарзан зголоднів. Щоб заспокоїти голод, він вбив дичину. Він ще добре собі заїдав, як вже смеркалось. Далеко на обрію він завважив якийсь вогонь.

Пан нетрів здивувався. Він добре знав, що в поблизькі не було нігде якогось села. Звідки походить цей вогонь? Він рішився провідати.

Тимчасом дівчина нетрів, роздумуючи високо на дереві, також завважила той далекий вогонь. „Що це є, Сандо?" Запитала вона.

Старий воїн видряпався на нижчу галузь дерева. В хвилині, коли й він завважив вогонь, його найшов жах.